

INHOUD

9	<u>De mens als zeer gevarieerd seksueel wezen</u>	III	<u>Deel 4: Seksuele voorkeur: ligt onze keuze vast of niet?</u>
25	<u>Deel 1: Het biologische geslacht: waarmee worden we geboren?</u>	113	Verkiez je mannen, vrouwen, of nog iets anders?
27	De lichamelijke infrastructuur	117	Homoseksualiteit: iets van alle tijden en plaatsen
33	Fouten of variaties?	126	Waarom zijn er nog homo's en lesbiennes?
41	Geslachtsvariatie in de mythologie	133	Een esthetische alliantie
45	Een bewust seksueel dier	139	Parafilieën: meestal een variatie, soms een stoornis
47	Biologie of sociale constructie?		
55	<u>Deel 2: Wat is een genderidentiteit? En waar zit die?</u>	147	<u>Deel 5: Seksuele drift: waarom hebben we zin?</u>
57	Geslacht en genderidentiteit zijn verschillende dingen	149	Onze seksuele motor
64	Hoe maakbaar is ons gender?	157	Hoe vaak doen we het?
68	Het derde geslacht	162	Het verschil tussen libido en seksueel verlangen
76	De kleurrijke realiteit van genderneutraliteit	168	Wanneer de seksuele motor over zijn toeren gaat
87	<u>Deel 3: Genderexpressie: hoe uit zich dat?</u>	173	<u>Het genderwoordenboek</u>
89	Van het paard naar de fiets	181	<u>Kom uit de kast</u>
93	Wanneer kleren ons verdelen	191	<u>Dankwoord</u>
100	Mannen stappen en vrouwen trippelen		
104	Mannen in vrouwenkleren (en vice versa)		

**DE MENS ALS ZEER GEVARIEERD
SEKSUEEL WEZEN**

Jij hebt een seksuele identiteit. Ik heb er ook een. Net zoals alle andere mensen die je kent.

Een seksuele identiteit is als een vingerafdruk: die is bij elke mens uniek. Alleen is je seksuele identiteit nog complexer dan een vingerafdruk, want zij kan veranderen in de loop der jaren, terwijl je vingerafdruk altijd hetzelfde blijft.

Mag ik het even hebben over mezelf?

Ik ben een biologische man met een mannelijke genderidentiteit en een mannelijke genderexpressie. Dat wil zeggen dat ik de mannelijke lichamelijke kenmerken heb, mezelf identificeer als man en ook als zodanig te herkennen ben door anderen. Ik heb een seksuele voorkeur voor mannen en dat is niet altijd zo geweest. Voor ik aan mijn openlijk homoseksuele leven begon, had ik enkele relaties met vrouwen.

Als kind was ik wel sterk geïnteresseerd in oudere jongens. Ik speelde graag doktertje met hen. Toch leek mijn omgeving te verwachten dat ik met ouder worden de *logische* richting uit zou gaan. Dus: dat ik relaties zou aanknopen met meisjes. En dat gebeurde ook. Ik kan zeggen dat dat niet eens tegen mijn zin was – integendeel zelfs.

Sommige homo's beweren dat ze onmogelijk een relatie zouden kunnen hebben met een vrouw. Ook ik heb op een bepaald moment gezegd dat biseksualiteit niet bestaat. Ondertussen is mijn standpunt daarover veranderd, onder andere omdat ik zelf periodes heb gekend waarin ik een biseksueel leven leidde. Als jonge twintiger had ik zelfs tegelijk een relatie met een man en met een vrouw.

Los van de realiteit

Als mens ben ik al heel lang bezig met het thema seksuele identiteit en ook in mijn professionele leven word ik er regelmatig mee geconfronteerd. Heel vaak ontmoet ik mensen die een non-binaire of zelfs tegengesteld binaire seksuele identiteit hebben.

‘Binair’ wil zeggen dat er twee mogelijkheden zijn: je bent ofwel man of je bent vrouw. Als uroloog behandel ik echter mensen met intersekse en genderdysforie. Intersekse is een synoniem voor geslachtsvariatie. Het betekent dat iemands lichaam zowel vrouwelijke als mannelijke geslachtskenmerken vertoont. Genderdysforie is het gevoel van onbehagen dat opduikt wanneer iemands *genderidentiteit*, de innerlijke beleving van het vrouw en/of/noch man zijn, botst met zijn of haar biologische geslacht.

Beide condities dagen me uit om voortdurend na te denken over seksuele identiteit.

Een van de eerste conclusies is: onze wetgeving stond lang los van de realiteit. Over transseksualiteit zei de wet tot januari 2018: ‘Pas als je je helemaal laat ombouwen, kun je je geslacht administratief laten veranderen.’ De wet dwong mensen om in een van de twee hoeken te gaan staan. Het binaire denken was wettelijk gebetonneerd. Je moest een volledige geslachtsoperatie ondergaan of je laten steriliseren en dan pas kon je officieel van geslacht veranderen.

Tegenwoordig is je officiële geslacht niet meer afhankelijk van de mate waarin je aan je lichaam liet sleutelen. Je kiest à la carte: wat wil je veranderen en wat niet? Je kunt alleen hormonen innemen of alleen chirurgie laten uitvoeren – of je kunt kiezen voor elke mogelijke combinatie die medisch verantwoord is.

De meeste mensen zijn nog altijd man of vrouw. Maar: een Duitse studie stelde onlangs vast dat tot tien procent van de adolescenten zich niet langer identificeert als man of vrouw. En een recente Amerikaanse studie zegt dat

twintig procent van de jongvolwassenen zich identificeert met een van de aanduidingen binnen de categorie LGBTQ (*Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer*) – meer dan dubbel zoveel als bij vijftigplussers.

Alles wat je je kunt inbeelden bestaat

Blijkbaar is de maatschappij in de loop der jaren veranderd op sommige plekken. Waar jongeren meer vrijheid voelen, laten ze zich niet zomaar in één hokje duwen.

Doordat ik bij mijn consultaties mensen met intersekse en genderdysforie ontmoet, zie ik het hele spectrum. Ik heb geen enkele reden om het verhaal van die mensen niet te geloven. Als iemand zegt: ‘Ik voel me vrouw, ik wil borsten, maar ik wil mijn penis behouden,’ waarom zou ik dat in twijfel trekken?

Ik weet dat zulke mensen bestaan. Ik weet ook dat ze het in de maatschappij niet altijd gemakkelijk hebben. Daarom voel ik de nood om duidelijk te maken dat er meer is tussen hemel en aarde dan mannen en vrouwen.

Alles wat je je kunt inbeelden bestaat. Zolang de keuze van een individu niet in strijd is met die van een ander individu, kan er geen probleem zijn. Wanneer twee volwassenen hun volledige instemming geven, doen zij niemand kwaad met hun seksuele relatie.

Desondanks blijven mensen bang voor dingen die ze niet goed begrijpen. Ik begrijp niet waarom je *bang* zou zijn van een identiteit die afwijkt van de klassieke man en vrouw. Of waarom iemand agressief is tegenover homo’s. Toch zie je dat homoseksualiteit in vele landen nog altijd wordt vervolgd, terwijl de gayprostitutie er vaak heel groot is. In landen als Marokko bestaat homoseksualiteit wel degelijk, alleen wordt zulk gedrag erg onderdrukt.

Ook opvattingen evolueren

Mensenrechten zijn fundamentele en onvervreembare rechten waarop een individu aanspraak kan maken, ongeacht zijn geslacht, afkomst, godsdienst, taal of andere status. Artikel 1 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens zegt: ‘Alle mensen worden vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren.’

Dus: ook mensen met een seksuele identiteit die afwijkt van de mainstream maken aanspraak op gelijke rechten. Zonder enige vorm van discriminatie.

Helaas worden die mensenrechten niet zo universeel aanvaard als we zouden willen. Individuele culturen hebben vaak sterke opvattingen over seks en seksualiteit – en vooral over seksuele geaardheid.

Zelfs anno 2020 is het niet altijd en overal eenvoudig om in volle vrijheid je seksualiteit te beleven. Sommige maatschappijen aanvaarden bepaalde seksuele geaardheden niet – of dat nu om religieuze of andere redenen is. Daardoor worden mensen gediscrimineerd.

Als je een mens bent, vormt seksualiteit een vitaal onderdeel van je leefwereld

Ook de manier waarop mensen seks hebben, is onderhevig aan maatschappelijke normen. Variaties in seksuele beleving, zoals bdsm en andere parafilieën, worden nog al te vaak beschouwd als aandoeningen en soms poogt men die variaties zelfs medisch te behandelen. Dat is nergens voor nodig. Alleen

wanneer een seksuele variatie mensen verhindert om een normaal leven te leiden is medische interventie verantwoord.

Of een maatschappij seksueel gedrag als normaal of als afwijkend bestempelt, zegt meer over die maatschappij dan over het gedrag zelf. Want de *opvattingen* over gedrag variëren sterk naargelang de plaats en de tijd. Masturbatie

gold lang als uiterst zondig, terwijl je dezer dagen scheef wordt bekeken als je beweert dat je nog nooit hebt gemasturbeerd.

Seksuele voorkeur is iets compleet anders dan seksueel gedrag, al kan een geaardheid wel leiden tot specifiek gedrag. Ook over geaardheid veranderen de meningen. Nog geen eeuw geleden stond homoseksualiteit haast overal ter wereld in het strafwetboek. In 1952 kreeg de Britse wiskundige Alan Turing nog de keuze: chemische castratie of de gevangenis. (Hij koos voor het eerste.) Ondertussen is het homohuwelijk overal in West-Europa een feit. Gek genoeg lijken vooral biseksuele mensen nu te moeten strijden voor erkenning.

Mensen zijn seksuele wezens. Als je een mens bent, vormt seksualiteit een vitaal onderdeel van je leefwereld. Seksualiteit gaat zowel over gevoelens als over lichamelijke energie. We ervaren de seksuele intimiteit als prettig en aangenaam, en we hebben daar verwachtingen over. Ons seksueel gedrag bezorgt ons plezier en we kunnen ons ermee voortplanten.

Daarom is het zo pijnlijk wanneer samenlevingen de seksuele identiteit van sommige mensen beknotten.

Oefening in bescheidenheid

De dag voor ik dit voorwoord neerpende, opereerde ik een kind van één jaar oud met *ovotesticulair DSD*, wat betekent dat het zowel vrouwelijke als mannelijke geslachtskenmerken had. De mannelijke structuren waren het sterkst ontwikkeld: het kind had een penis en een balzak. De niet-functionele vrouwelijke structuren hebben we verwijderd.

Was dat juist?

We namen die beslissing op basis van de medische gegevens die we hadden verzameld en diepe gesprekken met de ouders. We hebben bij die jongen niets

onomkeerbaars gedaan. Stel dat hij later toch een vrouwelijke genderidentiteit ontwikkelt, dan zou *zij* niets hebben aan de niet-functionele vrouwelijke structuren die we hebben verwijderd. In dat geval kan zij wel behandeld worden met de technieken die we nu gebruiken bij transvrouwen: vrouwen die geboren zijn met een biologisch mannelijk geslacht, maar die een vrouwelijke genderidentiteit ervaren.

Toch blijft een ingreep bij zo'n jong kind altijd een oefening in bescheidenheid. De tijd dat we borelingen met atypische geslachtsorganen zo snel mogelijk opereerden en onomkeerbare ingrepen uitvoerden, is voorbij. Daarmee stelden we onszelf en de ouders gerust, maar niet het individu. Nu wachten we liever meerdere jaren.

Vanwaar die omslag?

Activisten drukten ons met de neus op de feiten dat de strategie om alles snel te fiksen niet in het belang was van het individu. Meisjes met een bijzonder grote clitoris ondergingen bijvoorbeeld amputaties en bleven achter met verminderde gevoeligheid. Dat beschouwen we tegenwoordig haast als misdadig. De medische wereld heeft wel technieken ontwikkeld die de zenuwen sparen en de gevoeligheid niet zouden verminderen. Toch blijft zo'n ingreep in essentie een inbreuk op de lichamelijke integriteit.

Precies daarom is het nuttig om af te stappen van het binaire model. Niet iedereen hoeft te passen in slechts een van twee vakjes, man of vrouw.

Artsen leggen bij het behalen van hun diploma de Eed van Hippocrates af en die stelt: 'Ik zal ervoor waken dat mijn houding tegenover patiënten niet beïnvloed wordt door levensbeschouwing, politieke overtuiging, sociale stand, ras, etnie, nationaliteit, taal, gender, seksuele voorkeur, leeftijd, ziekte of han-

dicap.' De eed spreekt niet meer over geslacht, maar over gender en seksuele voorkeur. Daardoor vallen alle seksuele identiteiten eronder.

Als je in je geest toelaat dat een individu niet honderd procent hoeft te conformeren aan het binaire patroon, ben je beter in staat om *niet* te opereren wanneer dat niet nodig is.

Ook artsen met een andere specialisatie dan urologie moeten zich bewust zijn van potentiële seksuele variaties bij hun patiënten.

Het is een mentaliteitsswitch die we met z'n allen, arts of niet, moeten maken.

Seksuele fluïditeit

Is dit boek nu echt nodig?

Ik denk het wel. Net omdat onze seksuele identiteit zo belangrijk is.

Seksualiteit is een essentieel onderdeel van ons leven. Om te beginnen gaat het om voortplanting en plezier. Seksueel gedrag en seksuele oriëntaties interfereren ook met onze geestelijke gezondheid. Als je een gelukkig seksleven hebt, is de kans groot dat je gelukkig bent – en het omgekeerde geldt evenzeer.

Maar seksualiteit gaat veel verder dan de voortplanting of seksuele handelingen. Het is een continuüm van gedragingen, gedachten, fantasieën en allerhande vormen van aantrekking. Daarom introduceerde de moderne seksuologie het concept van seksuele fluïditeit. Zo kunnen we beschrijven hoe geslacht en seksuele geaardheid variëren in de tijd.

Interne en externe factoren kunnen een seksuele identiteit doen variëren. Op die manier kent iedereen wel een zekere vorm van seksuele fluïditeit. Om

seksuele fluiditeit in alle vrijheid tot ontwikkeling te laten komen, is het nodig dat een maatschappij aanvaardt dat die fluiditeit normaal is.

Daar zijn we nog niet.

Je bent geen uitzondering wanneer je seksuele fantasieën verschillen van de seksuele handelingen die je uitvoert

Toch moeten we leren omgaan met seksuele fluiditeit, want die zit nu eenmaal in de mens. Als eenieder eens diep bij zichzelf zou nadenken over zijn seksuele identiteit, dan kom je onvermijdelijk uit bij iets dat eerder fluïde dan rotsvast is.

Je bent geen uitzondering wanneer je seksuele fantasieën verschillen van de seksuele handelingen die je uitvoert. En je seksuele handelingen hoeven niet samen te vallen met je seksuele oriëntatie. Een voorbeeld: een heteroseksuele man kan in de gevangenis heteroseksuele fantasieën nodig hebben om seksuele handelingen te verrichten met een mannelijke partner. Over die dingen wordt meestal gezwegen, maar ze gebeuren wel.

Achter onze seksualiteit zit een biologische motor. Die motor is gebouwd volgens de blauwdruk in ons DNA en onze hormonen drijven hem aan. Ons DNA blijft hetzelfde, maar omgevingsfactoren kunnen wel de manier veranderen waarop ons lichaam de genetische instructies uitvoert. Ook de verhouding tussen de verschillende hormonen wijzigt gedurende ons leven. Het beste voorbeeld daarvan is de menopauze, het moment waarop het vrouwenlichaam haast geen oestrogeen meer aanmaakt.

Aangezien onze biologische motor in de loop van ons leven anders gaat draaien, kunnen ook onze genderidentiteit en onze seksuele oriëntatie evolueren. En iedereen die ouder wordt, ervaart dat de seksuele drive wijzigt. Begrijp: meestal neemt die af.

Een mengpaneel met vijf schuifknoppen

Vaak spreken mensen me erop aan dat er toch wel heel veel informatie is over transgenders. Of ze merken op dat kranten erg gretig schrijven over allerlei vormen van genderexpressie die afwijken van de klassieke norm.

Soms denk ik bijna dat ze bedoelen: daar wordt te *veel* aandacht aan besteed.

Ik bekijk die situatie liever van de andere kant. Voor nogal wat mensen blijft de klassieke dichotomie, de strikte tweedeling van mannen en vrouwen, de standaard. Elke afwijking van dat plaatje is vreemd. Alleen kun je je afvragen: *zijn* die afwijkingen wel zo vreemd?

Onze seksuele identiteit is geen schakelaar waarbij je slechts kunt kiezen tussen man en vrouw

In alle tijden en op alle continenten duiken er individuen op die buiten de binaire vakjes staan. Ook in onze samenleving laten die mensen zich almaar vaker zien. De digitalisering van de samenleving speelt daar een rol in. Sociale media hebben het venster op de wereld wijd opengezet. Wat zich vroeger meer in het verborgene afspeelde, staat nu in de schijnwerpers.

Niemand kan nog ontkennen dat de mens een zeer gevarieerd seksueel wezen is.

Mensen met geslachtsvariatie zeggen altijd dat ze met evenveel zijn als de roodharigen. Alleen is seksuele identiteit nog veel complexer dan de variaties in rood, blond, bruin en zwart haar.

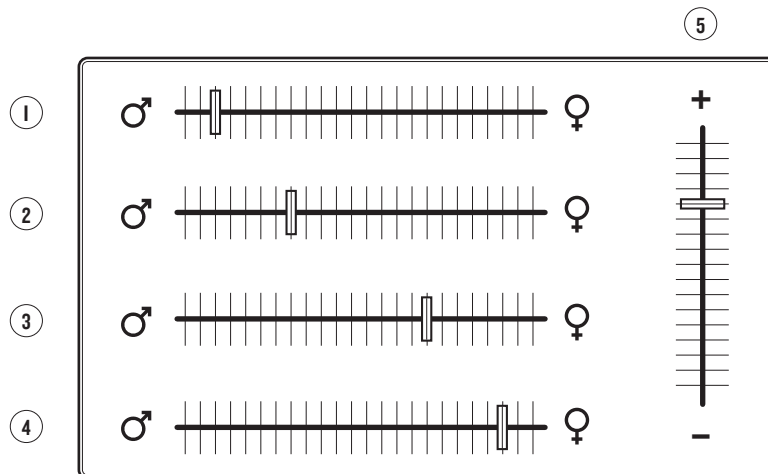
Onze seksuele identiteit is geen schakelaar waarbij je slechts kunt kiezen tussen man en vrouw. Ik maak liever de vergelijking met een mengpaneel. Op dat mengpaneel bevinden zich vijf schuifknoppen:

- ① Biologisch geslacht – de geslachtskenmerken waarmee je wordt geboren
- ② Genderidentiteit – wat jij ervaart als je gender
- ③ Genderexpressie – de manier waarop jij je genderidentiteit uit
- ④ Seksuele voorkeur – het gevoel van aantrekking dat jij ervaart
- ⑤ Seksuele drift – je seksuele energie of lust om seks te hebben

Die vijf schuifknoppen kunnen in alle mogelijke standen staan. Zo is ons mengpaneel als het ware een *Genderblender*, waarbij iedereen zijn eigen mix heeft.

Bij mezelf wijkt vooral de schuifknop ‘seksuele voorkeur’ af van de klassieke stand. Een non-binaire vrouw met een eerder mannelijke genderexpressie kan op vrouwen vallen. Net zoals een heteroseksuele man met een mannelijke genderidentiteit perfect een vrouwelijke genderexpressie kan hebben.

Alle variaties zijn mogelijk. Ik zal ze uitgebreid bespreken.

De Genderblender

Het spectrum aanvaarden

Heel lang geleden was de rol van seksualiteit bij de mens hoofdzakelijk gericht op voortplanting. Nu is dat nog maar voor een heel klein stukje zo.

Voor de opgang van anticonceptie was de angst om ons voort te planten dominant in de manier waarop we seksueel in het leven stonden. Wilde je geen kinderen? Dan was masturbatie veel veiliger dan seks.

Vandaag heb je je seksuele identiteit voor een groot stuk in eigen handen. Je bent vrij om te voelen wie je bent zonder dat je verplicht wordt om je zwart-wit als man of vrouw te gedragen.

Ik ken een man die al heel lang borstimplantaten heeft en daar gelukkig mee is. Ik wil hem niet eens vragen: ‘Waarom ben je daar gelukkig mee?’ Zijn borsten staan vol borsthaar, maar het is niet aan mij om te zeggen dat dat fout is. Vele mensen vinden zo iets gek omdat ze het niet begrijpen, maar je *hoeft* dat niet te begrijpen. Je moet dat alleen maar aanvaarden.

Begrijp ik waarom een transvrouw haar penis laat afzetten? Ik kan me zo iets zelf niet voorstellen, maar mijn aanvaarding is bijzonder groot. Uit alle wetenschappelijke onderzoeken blijkt dat zo’n ingreep heel belangrijk is voor die mensen. Ik begrijp niet volledig waarom iemand zijn penis zou laten vervangen door een vagina en dat hoeft ook niet. Ik moet dat gewoon kunnen aanvaarden.

De jongste jaren zien we de samenleving geleidelijk evolueren, weg van de binaire classificatie die al zo lang domineert. De tijd is rijp om seksualiteit, geslacht en seksueel gedrag op een andere manier te classificeren, om rekening te houden met de toenemende seksuele fluiditeit.

We moeten aanvaarden dat er een spectrum is.